

telenek foglalkozni az alapvető emberi jogok biztosítását jelentő kérdéssel, amelyek tagadják saját kisebbségeik, etnikai csoportjaik létét.

FEHÉR István

KANIZSAI ÍRÓTÁBOR '76. Nyolc látogatott író—olvasó találkozó; egy könyvvásárral egybekötött, a Vajdaságban élő nemzetek és nemzetiségek könyvkiadásának reprezentatív kiadványait is bemutató kiállítás; Almási Gábor szabadkai szobrászművész portrékiállítása, amelyen először került bemutatásra számos új műve, közöttük valóságos remekművek a Gál Lászlót és Todor Manojlovićot ábrázoló reliefs; számos, az irodalmi kapcsolatainkat erősítő nem hivatalos megbeszélés a jelenlevő magyarországi, csehszlovákiai magyar és szovjet, illetve a hazánk más köztársaságaiból érkező író vendégekkel és — nem utolsósorban — a Vajdasági Íróegyesület fontos kérdéseket vitató plénuma. Ez lenne a szeptember 14-e és 18-a között megtartott, sorrendben 24. kanizsai írótábor mérlege. Bővebben ezúttal a jelentőségében nyilván legtöbb figyelmet érdemlő íróegyesületi plénumról szólnunk, azonnal leszögezve, hogy témája — a vajdasági irodalmak helye a mai jugoszláviai irodalomban; a vajdasági irodalmi klubok és intézmények együttműködése; öngazgatási megállapodás könyvügyben — íróink részéről minden bizonynyal fokozottabb figyelmet érdemelt volna.

A vajdasági irodalmak helyéről a mai jugoszláv irodalomban című témára Tomislav Ketig bevezetője adott néhány gondolatébresztő, pontosabban továbbgondolkodásra készítő tételt.

Ketig szerint fontos lenne megszerkeszteni egy összehasonlító tanulmányt arról, hogy a vajdasági nemzetek és nemzetiségek irodalmát milyen nemzeti, geopolitikai és szociális jellegzetességek alakították az elmúlt három évtized-

ben. „Egy ilyen irodalomtörténet feladata lenne — hallottuk — megállapítani: tulajdonképpen hol is a helye a vajdasági irodalomnak az egyetemes jugoszláviai irodalomban? Igaz, mi megközelítőleg tudjuk, hol vagyunk. Felőttkorunkat éljük, és minden vajdasági irodalom értékeiben jugoszláv szintű, ha egyáltalán megállapíthatók teljes pontossággal a kritériumok... Vajdaság írói jelen vannak az ország szellemi életében, az utóbbi években úgyszólván minden jelentősebb akcióból kivették részüket, ott vannak az országos irodalmi rendezvényeken is, és mégis... E mégisről szeretnék bővebben beszélni, mert e szó számunkra a kívánáivalókat is tartalmazza, elsősorban a még megoldatlan köztársaságközi együttműködés körüli feladatokat. Mert való igaz, hogy a könyvek, mint mindig, nehezen jutnak el Újvidékről Sarajevóba, Ljubljánából Szkopjéba, Szabadkáról Titogradra.”

A bevezető a továbbiakban rávilágított arra, hogy kevés vajdasági könyv kap méltó figyelmet tartományunkon kívül, a fővárosi antológiák pedig mintha nem is vennének tudomást arról, hogy tartományunkban is komoly irodalmi élet folyik. Mindennek bizonyítéka, hogy a szerb PEN Clubnak mindössze két vajdasági tagja van, s hogy közülük egyik sem nemzetiségi író.

A vita is a Ketig-féle tétéleket támasztotta alá. Ti. azt, hogy a vajdasági irodalmakra sokszor mint a szerbhorvát, szlovén és macedón irodalom kisöccsére tekintenek, hogy a nemzetiiségi irodalmakat leginkább csak alkalmoszerűen mutatják be, s ritka példa, hogy egy-egy itt megjelent, különösen nemzetiségi író könyvének ismertetése nem tisztán a gesztus szándékával történik. Felmerült a fordítás, mint a kölcsönös megismerésben oly fontos közvetítő szerepet játszó tevékenység, minőségének és mennyiségének kérdése is.

Kvantitatív szempontból — bár még mindig nem lehetünk elégedettek — örvendetes változások történtek, minnek bizonyítéka, hogy az elmúlt öt évben több vajdasági művet fordítottak más nyelvekre, mint a megelőző negyed évszázadban együttvéve. De a mennyiségi változást nem követi a minőségi, minnek kapcsán felmerül a kérdés: nem ellenszolgáltatás-e egy-egy irodalomnak az ilyen átültetés?

A kanizsai pélnum, ha többet nem is tett, kérdéseket vetett fel, és tűzött ismételten napirendre. A gyakorlat bizonyítja: csak az állandóan napirenden tartott kérdések oldhatók meg.

SÁFRÁNY IMRE RETROSPEKTÍV TÁRLATA. Engedjék meg, hogy e tárlat megnyitása alkalmából néhány szót szóljak Sáfrány Imréről, aki ugyan nincs jelen, de mégis maradéktalanul velünk van.

Ezúttal kínálkozik számunkra először alkalom arra, hogy egészében tekintsük át Sáfrány Imre festését. Robusztus, talányos egyénisége megannyi meglepetést, fordulatot tartogatott számunkra az elvihartzott évtizedek során, s rendhagyó életének újabbnál újabb színei még nem alakították ki tudatunkban művének összképét.

A háború utáni, a pusztulásból, elmaradottságból felszabadult nemzedék roppant lendülete fűti mindmáig, a világot meghódítani, a mindennel megbirkózni szándékozók elszántsága, akik kööttségeket, dogmákat meg divatokat nem ismertek, egy új világ kiépítésének víziója, benne a saját világuknak merész, szigorú megalkotásának vágya és igénye vezeti őket lankadatlanul.

Sáfrány útját az önismeret szabja meg mindvégig. Mohó és nyugtalan egyénisége szakadatlanul az egész világ gazdag színeinek befogadására és

Elhangzott 1976. szeptember 24-én, Szabadkán, Sáfrány Imre festőművész tárlatának megnyitóján.

önmagába oldására sarkallta, marcangoló kitekintésre, messzi bolyongásokra, folytonos továbblépésre, kísérletezésre és összegezésre űzte, s ma már világos: az utak mindig visszavezettek, a mű egyre mélyebben gyökerezett világunkban. Látóterét mindmáig a mi világunk valós elemei töltik ki, bogáncsok, var-sák, eperfák, búzakeresztek, szárkúpok; azokat szublimálva teremt esztétikai értéket.

S micsoda változatos világ ez, milyen viharos évtizedek termése! A világ lényegét, nem a külszínt megragadni, a művész látászögébe zárni és látomást kifejezni — ez vezérli Sáfrányt ma is változatlanul. A világ művészi megfogalmazásának tántoríthatatlan igénye, annak az embernek a megvesztegethetetlensége, akit nem téveszt, nem cjt meg, s hát nem is vonz hamis csillogás — ez az a pont, amelyen megvetette a lábát.

Szakadatlan megtérései a földhöz sohasem hoztak magukkal megtorpanást, önelégültséget, megrekedést; modern Antaioszként éppily módon, a földhöz meg-megtérve merített magának újabb, gyarapító alkotóerőt.

Kézvonása olykor durvának tetszik, erőszakosnak, rombolónak, a virág azonban, amely számtalan változatban örökös útítársa, azt sugallja, érette tesz mindent: a gyöngédségért, hite szerint talán az egyedüli érdemes és elfogadható emberi magatartásért.

Elvársaim,

a mű egybegyűlt, a mű, amely küzdelem árán, szenvedéllyel és művészi alázattal született, kivívta helyét a világban, immár visszavonhatatlanul részévé vált világunknak. Megejtett bennünket. Csak tisztelhetjük, szeret-hetjük.

MAJOR Nándor

FEHÉR FERENC MŰFORDÍTÓI DÍJA. A Szerb Műfordító Egyesület javaslatára a Nemzetközi Műfordító